

08.12.2021

Ärende/13

§ 395

Initiativ om folkomröstning om att bevara Malms flygplats för luftfartsändamål

HEL 2021-008722 T 08 00 05

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade att folkomröstningsinitiativet inte föranleder några vidare åtgärder och anser därmed att det är slutbehandlat.

Behandling

Behandling av förslag om återremiss

Ledamoten Jussi Halla-aho understödd av ledamoten Atte Kaleva föreslog att ärendet ska återremitteras till stadsstyrelsen för ny beredning med följande motivering:

Malms flygplats framtid har varit föremål för omröstningar i fullmäktige i flera sammanhang. Likaså kan det anses att kommuninvånarna i flera kommunalval har haft möjlighet att ta ställning till ärendet.

Representativ demokrati lämpar sig dock dåligt för att lösa en sådan här enskild fråga, redan på grund av att inställningarna till Malms flygplats i regel inte följer partigränserna. Även om frågan är ett avgörande kriterium som påverkar röstningsbeslutet, kan den röstberättigade omöjligen säkra att rösten inte samtidigt främjar valet av en person på samma kandidatlista, som är av helt motsatt åsikt.

En rådgivande folkomröstning om Malms flygplats framtid är därför motiverad. Stadsfullmäktige återremitterar ärendet för ny beredning utgående från att den nämnda motiveringen beaktas och en folkomröstning ordnas.

9 omröstningen

Fortsatt behandling av ärendet JA, återremiss NEJ

JA-förslag: Behandlingen fortsätter
NEJ-förslag: Återremiss

Ja-röster: 53

Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Tuula Haatainen, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs,

Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Minna Lindgren, Ajak Majok, Petra Malin, Otto Meri, Nina Katariina Miettinen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Tuomas Tuomi-Nikula, Elina Valtonen, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen

Nej-röster: 29

Hilkka Ahde, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Oona Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Laura Kolbe, Pia Kopra, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Tom Packalén, Terhi Peltokorpi, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mirita Saxberg, Thomas Wallgren, Sinikka Vepsä

Blanka: 3

Elina Kauppila, Tuomas Nevanlinna, Marcus Rantala

Stadsfullmäktige beslutade fortsätta behandlingen av ärendet.

Behandling av motförslag

Ledamoten Thomas Wallgren understödd av ledamoten Atte Kaleva föreslog med följande motivering att fullmäktige beslutar om att ordna den folkomröstning som initiativtagarna önskar:

I. Bör fullmäktige förbinda sig till demokratin?

Folkstyre, dvs. demokrati är likställda medborgares gemensamma självbestämmande.

Demokrati är ingen självklarhet. För att försvara och utveckla den krävs att man alltid på nytt frågar sig, varför vi vill förbinda oss till den och främja den. För demokratin talar i sista hand särskilt två saker:

1. Människornas olikhet. Ingen kan representera mig. (Allmän och lika rösträtt behövs inte i en representativ demokrati, om någon annan vet bättre än jag, hur jag vill använda min röst och därför röstar bättre än jag för mig.)

2. För en öppen historia. Det förblir alltid osäkert vilken som är den bästa lösningen. Självstyre innebär att man ansvarar för beslut som tagits i osäkra förhållanden.

08.12.2021

Ärende/13

II. Hör initiativrätten och folkomröstningarna ("direkta demokratins instrument") till den finska demokratin?

De två första momenten i grundlagens andra paragraf hör till hörnstenarna i Finlands politiska system. Enligt dem heter det att "Statsmakten i Finland tillkommer folket, som företräds av riksdagen. Till demokratin hör att den enskilde har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling."

Grundlagen värderar alltså den representativa demokratin högt. Det här är nödvändigt redan på grund av rent funktionella orsaker. Ett komplicerat modernt samhälle kan inte annars fungera. Samtidigt, då makten trots allt tillkommer folket så är målet att medborgarna kan delta och påverka. Med detta avses inte endast deltagande och påverkande i val.

De olika instrumenten för direkt demokrati har en ganska svag ställning i Finland, men man har önskat ge även dem sin plats. Och under de senaste åren har man önskat öka metoderna för direkt demokrati. Därför har man bland annat i kommunallagen år 2015 fört in nya bestämmelser om kommuninvånarnas initiativrätt. De omfattar bestämmelser om rätten att ta ett initiativ om att en folkomröstning ska ordnas i en fråga [vilken som helst] som hör till kommunen. (Paragraf 24) Initiativ till en folkomröstning kan tas av minst fyra procent av de kommuninvånare som fyllt 15 år. Fullmäktige ska utan dröjsmål avgöra om en folkomröstning enligt initiativet ska ordnas. (Paragraf 25)

Kommunallagen låter alltså fullmäktige avgöra huruvida en sådan folkomröstning som avses i initiativet ska ordnas. Fullmäktige har således alltid rätt att besluta, att en omröstning inte förrättas. Fullmäktige är inte skyldigt att motivera sitt beslut.

Jag anser dock att det hör till den politiska kulturen i det finska, och i större utsträckning, det demokratiska samhället att besluten motiveras. Om vi tänker så, har beslutsfattare som vill vara konsekventa endast en möjlighet; att sträva efter att beakta det bästa argumentet som grund för sitt beslut.

III. Fullmäktiges omdöme

I rent juridisk bemärkelse har fullmäktige en obegränsad rätt att säga nej till folkomröstningen, utan orsak. Ett demokratiskt system måste emellertid vara mer än ett rättesnöre - även legitimt. (Det ska förverkliga lagen på ett sådant sätt som med fog kan anses berättigat). Legitim maktutövning förutsätter att man motiverar. (Jfr punkt II)

Ett folkomröstningsinitiativ kan föreslå ett beslut som strider mot lagen eller ett sådant beslut som inte hör till kommunens befogenheter. Det kan inte lätt motiveras att ordna en dylik folkomröstning och jag föreslår, åtminstone i princip att fullmäktige använder sitt omdöme väl, om den förkastar sådana här initiativ, om detta föreslås.

Jag känner inte till några andra goda grunder för att inte ordna en folkomröstning som uppfyller kraven enligt kommunallagen.

Det mest allmänna argumentet som hörs sägas emot folkomröstningar är rädslan för fel resultat. Samma argument fungerar även emot en allmän och lika rösträtt. Om vi alltså i ett enskilt fall eller mera allmänt är emot en folkomröstning på grund av rädslan för fel resultat bör vi också börja driva slopandet av rösträtten.

Fullmäktige bör därför, då man begrundar beslutet om att ordna en folkomröstning, fråga sig själv vilken av dessa det anser vara en sämre sak för demokratin:

Det

(i) att man förrättar en folkomröstning, som ger ett beslut, vars konsekvenser är dåliga enligt en majoritet i fullmäktige, kanske på grund av att de är mycket dyra och har märkbart negativa till exempel för bostadspolitiken eller miljön,

Eller det

(ii) att fullmäktige fattar ett beslut, vars konsekvenser är dåliga enligt en majoritet av stadsborna, kanske mycket dyra och med betydande negativa konsekvenser.

IV. Bör man ordna en folkomröstning just på grund av detta "Malm-initiativ"?

Initiativet i fråga uppfyller villkoren i kommunallagen och röstningens objekt är ett ärende som hör till kommunens befogenhet. Att iaktta valresultatet är inte förknippat med något legalitetsproblem.

Påståenden som framförts mot folkomröstningen är att fullmäktige redan flera gånger har beslutat i ärendet, frågan har varit tema i flera debatter innan val, staten har också fattat beslut som stödjer sig på Helsingfors tidigare beslut, vilket försvårar stadens spelrum i fortsättningen och att det är opassande att ordna en folkomröstning när "tåget redan har gått".

Alla de synpunkter som nämnts representerar dock endast olika varianter av rädslan för fel resultat. Alltså att en majoritet av stadsborna skulle bedöma på ett annat sätt än fullmäktige om huruvida det är eller inte

08.12.2021

Ärende/13

är befogat att fortsätta genomföra fullmäktiges beslut, eller att stoppa dem - när frågan redan framskridit så här pass långt.

Övriga beaktansvärda argument för att godkänna initiativet gäller särskilt konsekvenserna av initiativet i fråga.

Det har påståtts att eftersom folkomröstningen kan ge ett resultat som strider mot fullmäktiges beslut, kan omröstningen försvaga uppskattningen och status av instrumentet referendum i framtiden, och därför vore ett dåligt prejudikat. Det finns två problem med argumentet. Det är en variant av rädslan för fel resultat, eftersom det grundar sig på tanken om att "fel resultat" leder till att de som i representativa organ framöver beslutar om ödet för folkomröstningsinitiativ, i rädslan för fel resultat, förkastar senare initiativ som kanske är "bättre" än detta initiativ. För det andra, det är snarare tvärtom befogat att frukta försämrad status för initiativrätten, om det första initiativet i Helsingfors som uppfyller kraven i kommunallagen avslås.

Det har även ansetts att den fråga som initiativet gäller inte intresserar tillräckligt många för att det skulle vara befogat att ordna omröstningen; risken finns att valdeltagandet blir lågt och att resultatet kan avgöras av en liten minoritet av stadsbor.

Detta argument gäller emellertid inte frågan om man ska ordna den omröstning som föreslås i initiativet som har fått ett tillräckligt understöd, utan det är frågan om hur fullmäktige ska tolka det råd som den senare ordnade röstningen ger.

Det har dessutom föreslagits att initiativet gäller en så pass mångfaceterad fråga att väljarna inte kan sätta sig in i alla dess vinklar och rösta rationellt.

Detta argument vänder sig dock radikalt mot rösträtten som konsumeras i val, och är därför inte enkelt användbar för den som förbinder sig till demokrati, trots att den riktar sig mot pudelns eventuella kärna i demokratisk maktutövning, såsom i all övrig maktutövning – svårigheten att bestämma själv.

10 omröstningen

Fortsatt behandling av ärendet JA, återremiss NEJ

JA-förslag: Stadsstyrelsen

NEJ-förslag: Ledamoten Thomas Wallgrens motförslag.

Ja-röster: 53

Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Tuula

08.12.2021

Ärende/13

Haatainen, Mia Haglund, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Minna Lindgren, Petra Malin, Otto Meri, Nina Katariina Miettinen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Tuomas Tuomi-Nikula, Elina Valtonen, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen

Nej-röster: 28

Hilkka Ahde, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Oona Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Laura Kolbe, Pia Kopra, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Tom Packalén, Terhi Peltokorpi, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mirita Saxberg, Thomas Wallgren, Sinikka Vepsä

Blanka: 4

Harry Bogomoloff, Elina Kauppila, Tuomas Nevanlinna, Marcus Rantala

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Thomas Wallgrens motförslag.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021 Malmin lentokenttä

Sökande av ändring

Kommunalbesvär, fullmäktige

Utdrag

Utdrag
Initiativtagarna

Bilagor till utdrag
Förslagstext
Kommunalbesvär, fullmäktige

08.12.2021

Ärende/13

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Initiativ om folkomröstning

I ett invånarinitiativ till Helsingfors stad föreslås att det ska ordnas en kommunal folkomröstning om att bevara Malms flygplats för luftfartsändamål. Initiativet har skapats i webbtjänsten medborgarinitativ.fi 7.12.2018 och publicerats 10.12.2018. De undertecknade kommuninvånarna föreslår att Helsingfors ordnar en folkomröstning om Malms flygplatsområde senast ett halvt år efter att initiativet överlämnades. Dessutom föreslås det att staden skjuter upp verkställandet av de beslut som syftar till att köra ner verksamheten på fältet, tills denna omröstning har ordnats. I folkomröstningen ställs frågan:

A) Ja

B) Nej

I initiativet konstateras att man har stridit om fältets öde i årtionden, men man har inte direkt frågat om stadsbornas åsikt. Man har inte heller beaktat eller utrett de föreslagna alternativen om att kombinera luftfart och bostäder. Enligt initiativet är flygplatsens öde en särskilt betydande kommunal fråga.

Flygplatsen är en levande internationellt känd kulturmiljö med betydande naturvärden. Med hänsyn till luftfarten handlar det om att trygga mångsidiga flygmöjligheter.

Till initiativet har fogats namnlistor varav en del har samlats in på papper och en del elektroniskt. Initiativets text har bifogats föredragningslistan och initiativets omfattande bilagematerial har bifogats detta förslag.

Representativ demokrati och ordnande av en rådgivande folkomröstning

Den representativa demokratin är det huvudsakliga sättet för invånarna att påverka kommunala ärenden. Fullmäktige utövar den högsta beslutanderätten i en kommun. En rådgivande folkomröstning kan ordnas i syfte att stödja beslut som fattas av fullmäktige. Genom en rådgivande folkomröstning kan fullmäktige vid behov få information om kommuninvånarnas syn på viktiga beslut som allmänt gäller invånarna och som ska beslutas av fullmäktige. Folkomröstningen kompletterar de metoder som invånarna har för att påverka genom stadsdelsföreningar, partiföreningar och andra motsvarande organisationer, eller genom den lagstadgade rätten att ta initiativ. Som en kompletterande metod för det

representativa systemet är folkomröstningen endast rådgivande och ska i princip användas endast proaktivt, före det kommunala beslutsfattandet.

Det finns flera beslut som gäller Malms flygplats och som grundar sig på stadsfullmäktiges och stadsstyrelsens verksamhet såsom en representativ demokrati. Att förrätta en rådgivande folkomröstning efter att fullmäktige redan flera gånger fattat beslut i ärendet passar dåligt ihop med utgångspunkten för rådgivande folkomröstningar. Den huvudsakliga metoden för medborgarna att påverka i kommunala ärenden är den representativa demokratin och fullmäktige utövar den högsta beslutanderätten. En rådgivande kommunal folkomröstning har närmast som uppgift att stödja fullmäktiges beslut i förväg, inte i efterskott.

Helsingfors stadsfullmäktige har under flera fullmäktigeperioder behandlat Malms flygplats framtid flera gånger och har alltid fattat beslut om att området ska bebyggas.

Stadsfullmäktige som valdes i kommunalvalet 2012 (mandatperioden inleddes 2013) godkände Helsingfors generalplan 26.10.2016 (§ 272). I samband med behandlingen av generalplanen röstade fullmäktige om återremittering av det avsnitt som gäller Malms flygplats. Förslaget om återremittering för ny beredning fick inte tillräckligt med röster, utan förlorade 22–56. Stadsfullmäktige beslutade 30.3.2016 (§ 87) att ett invånarinitiativ om bevarande av Malms flygplats för luftfartsverksamhet inte föranleder vidare åtgärder och att initiativet därmed var slutligt behandlat. Flera omröstningar förrättades i ärendet, bland annat om att ordna en kommunal rådgivande folkomröstning. Folkomröstningen förlorade med rösterna 23–54.

Stadsfullmäktige som valdes i kommunalvalet 2017 ansåg 28.11.2018 att den av ledamoten Sampo Terho väckta motionen om en kommunal folkomröstning om bevarande av Malms flygplats är slutligt behandlad. Ledamoten Sampo Terhos förslag om återremittering av ärendet för ny beredning på så sätt att Helsingfors ordnar en kommunal folkomröstning under 2019, om att bevara Malms för luftfartsändamål, samt skjuter upp verkställandet av besluten som gäller nedkörning av verksamheten på fältet tills omröstningen har ordnats. Fullmäktige som valdes 2017 har även godkänt detaljplanerna för Nallebranten, Flygplatskvarteret och Flygplatsens byggnader, vilka gäller Malms flygfält.

Under de senaste åren har Helsingfors stadsfullmäktige behandlat flera fullmäktigemotioner om Malms flygfält, men de har inte ändrat stadens strategiska målsättning om att använda området på ett nytt sätt, det vill säga som ett stadsområde för 25 000 nya invånare.

Stadsfullmäktige som valdes i kommunalvalet 2021 fattar beslut i det föreliggande ärendet. Kommunens högsta beslutsfattande organ som valts genom val, redan det tredje i ordningen, ska besluta om en rådgivande folkomröstning i efterskott, när det redan finns flera enhetliga beslut om att använda fältet för bostäder.

Planeringen, beslutsfattandet och beredningen på stadsnivå av ärenden som gäller Malms flygfält har varit konsekvent. Besluten och beredningen av dem har grundat sig på de strategiska målsättningarna som respektive fullmäktige ställt upp samt på avtal som gäller området.

Initiativets undertecknare och granskning av signaturer

Enligt 25 § i kommunallagen kan initiativ till en folkomröstning tas av minst fyra procent av de kommuninvånare som fyllt 15 år. Initiativet till folkomröstning om Malms flygfält kräver 22 512 godkända signaturer, då populationen är alla helsingforsare som fyllt femton år. Detta har räknats enligt dagen då initiativet lämnades in, 2.8.2021.

Sammanlagt 26 816 signaturer skickades med initiativet, av vilka 12840 var elektroniska och 13976 hade skrivits på papper. De elektroniska signaturerna har samlats in via webbtjänsten medborgarinitiativ.fi, som underhålls och levereras av justitieministeriet. De elektroniska signaturerna har gjorts med stark identifiering, exempelvis med bankkoder. Man lita på att det är helsingforsare som undertecknat dem. Där emot har man kontrollerat identitet, bostadsort och ålder på en del av dem som skrivit under för hand. Endast de personer räknades som hade angett Helsingfors som hemort.

Granskningarna gjordes av enheten stadsfakta vid stadskansliets strategiavdelning.

Granskningar gjordes med stickprov bland alla signaturer. Sammanlagt 266 slumpmässigt utvalda signaturer granskades manuellt. Detta antal bestämdes för att man fick ihop 200 sådana underskrifter där namnet och adressen stämde överens och åldern räckte till för att underskriften skulle kunna godkännas. På basis av detta är det möjligt att göra en uppskattning av alla signaturer.

Av dessa 266 var 200 sådana där namnet och adressen i Helsingfors befolkningsregister stämde överens med dem som angetts i underskriften och åldern var tillräcklig. 45 av de som undertecknat var sådana där den registrerade adressen inte stämde överens med underteckningen, men adressen var i Helsingfors. De har således flyttat inom staden. En person hade flyttat bort från Helsingfors. Tjugo namn eller adresser var dessutom så otydliga att de inte kunde granskas, eller så saknades adressen. Dessa signaturer förkastades. I samplet ingick inte en enda underskrift vars personuppgifter inte stod att finna.

08.12.2021

Ärende/13

I samplet ingick 245 godkända och 21 underkända underskrifter. De godkända underskrifternas andel av alla underskrifter som kontrollerades är 92,1 % och de underkändas andel 7,9 %.

Med ett sampel av denna storlek och på basis av dess resultat är felmarginalen för den manuella kontrollen (med ett konfidensintervall på 99 %) 4,2 %. I praktiken betyder detta att det bland de underskrifter som kontrolleras för hand (totalt 13 976 st.) med 99 % sannolikhet finns 12579–13 166 underskrifter som kan godkännas. Då detta resultat läggs till antalet elektroniska signaturer (12 840) kan man säga att antalet underskrifter som kan godkännas med 99 % sannolikhet ligger i intervallet 25 419–26 006.

Eftersom det krävs minst 22 512 signaturer, verkar det ytterst sannolikt att materialet innehåller ett godkänt antal signaturer.

Det är naturligtvis möjligt att kontrollera alla handskrivna signaturer, men det är inte ändamålsenligt eftersom denna stickprovsbaserade uppskattning ger en tillräckligt omfattande situationsbild och är samtidigt en kostnadseffektiv metod. Om en person kontrollerar materialet tar det ungefär 720 timmar, dvs. cirka 93 arbetsdagar, alltså kring 19 arbetsveckor. Den kalkylmässiga kostnaden för ett dylikt arbete är ca 14 000–19 000 euro.

Grunder för stadsplanering som tillämpats vid bedömning av initiativet

Riksomfattande målsättningar för områdesanvändningen

Enligt markanvändnings- och bygglagen ska de riksomfattande målsättningarna för områdesanvändningen iakttas och de ska främjas i planläggningen. Dispositionsplanen för Malms flygfält samt detaljplanerna som följer den stämmer överens med de riksomfattande målsättningarna (Statsrådets beslut 14.12.2017) med särskild tonvikt på följande målsättningar:

- att skapa förutsättningar för utveckling av närings- och företagsverksamhet samt för en tillräcklig och mångsidig bostadsproduktion som befolkningsutvecklingen kräver
- att skapa förutsättningar för den kolsnåla och resurseffektiva samhällsutvecklingen, som främst stödjer sig på den befintliga strukturen
- att förbättra samhällsstrukturens harmoni inom stora stadsområden
- att placera de viktigaste nya områdena för boende, arbetsplatser och servicefunktioner på så sätt att de kan nås enkelt med kollektivtrafik, till fots eller med cykel

08.12.2021

Ärende/13

- att trygga områden med värdefulla kulturmiljöer och naturarv av riksintresse
- att se till att antalet områden som lämpar sig för rekreationsverksamhet räcka till och att garantera kontinuiteten i nätet av grönområden

MBT-avtalet

Flygfältet har använt ett område på ca 130 hektar. Dessutom begränsar flygverksamheten användningen av ett markområde på ca 200 hektar på ett centralt bebyggt område i staden på grund av buller- och skyddsområdesbestämmelser. Områdets nya användning för bostadsproduktion har planerats redan sedan generalplanen 1992. I de så kallade avsiktsförklaringarna som är gemensamma för staten och kommuner i Helsingforsregionen har området nya användning för områdesbyggnad varit antecknat sedan år 2000.

Avtalet om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtalet) för 2020–2031 ingicks 2.6.2020 mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen. Utgångspunkten för avtalet är Helsingforsregionens plan för markanvändning, boende och trafik 2019 (MBT 2019) som har beretts i samarbete med kommunerna i Helsingforsregionen, samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) och statliga aktörer inom miljö- och trafikförvaltning. Planen godkändes 2019 av HRT:s styrelse, Helsingforsregionens samarbetsmöte (HSYK), KUUMA-styrgruppen och de flesta kommunerna i regionen. Planen omfattar Helsingforsregionens lagstadgade trafiksystemplan.

I MBT-avtalet fastställdes bland annat att målnivån för bostadsproduktionen i Helsingforsregionen är 16 500 bostäder per år under åren 2020–2023. Helsingfors andel av detta uppgår till 6 600 bostäder per år.

Stadsstrategin

Ett viktigt strategiskt mål för staden är att kunna använda Malms flygfältsområde till nya ändamål, huvudsakligen för bostadsbyggande och även för idrotts- och rekreationstjänster samt övrig service för 25 000 nya invånare. I enlighet med stadsstrategin främjas en balanserad utveckling i områden genom satsningar på stadsförnyelse, en mångsidig bostadsproduktion och en trivsamt stadsmiljö. Områden som har valts för stadsförnyelse är Malmgård-Gamlas, Malm, Mellungsby och Nord-sjö.

BM-programmet

Helsingfors stadsfullmäktige godkände 11.11.2020 (§ 313) det nya genomförandeprogrammet för boende och härmed sammanhängande markanvändning 2020 (BM-programmet). Enligt BM-programmets riktlinjer ska årligen minst 7 000 bostäder byggas genom nyproduktion eller ändrat användningssyfte i Helsingfors och från och med 2023 ska antalet vara minst 8 000 bostäder per år. Malms flygfält är ett av de mest centrala objekten för områdesbyggande. Ungefär hälften av bostadsproduktionen utgör områdesbyggande, varmed det är viktigt att säkerställa att sådana projekt genomförs, i syfte att nå de uppställda målen och för att följa de avtal som har ingåtts mellan staten och Helsingfors stad.

Landskapsplaner

I den fjärde etapplandskapsplanen för Nyland tas flygfältsområdet upp som ett tätortsområde. I etapplandskapsplanen anges flygfältsområdet med en beteckning för utvecklingsprincipen att förtäta området. Dessutom ingår flygfältsområdet i förteckningen över byggda kulturmiljöer av riksintresse (RKY 2009). Med etapplandskapsplanen upphävdes också anteckningen om ett flygbullerområde Ime-M kring flygfältsområdet. Planbestämmelsen för etapplandskapsplanen förutsätter att det huvudsakliga ändamålet (tätort) anpassas till landskaps- och kulturvärden och att områdets särdrag värnas om i den mer detaljerade planläggningen. Enligt planbestämmelsen visar inventeringen över byggda kulturmiljöer av riksintresse att det handlar om en värdefull helhet, men att områdets primära markanvändning bestäms av anteckningen om områdesreservering vilken visar det huvudsakliga ändamålet.

Nylands landskapsfullmäktige godkände etapplandskapsplan 4 för Nyland i maj 2017. Landskapsstyrelsen beslutade i augusti 2017 att planen träder i kraft innan den har vunnit laga kraft. Helsingfors förvaltningsdomstol gav 20.12.2018 ett beslut om besvären med anledning av landskapsplanen. Förvaltningsdomstolen förkastade alla besvär inklusive besvären om Malms flygfält. Den högsta förvaltningsdomstolen gav 15.5.2020 sitt årsboksbeslut om etapplandskapsplanen. Enligt beslutet gäller Helsingfors förvaltningsdomstols beslut och alla besvär över planen förkastas, dvs. etapplandskapsplanen vann laga kraft genom detta beslut.

I landskapsplanen Nylandsplan 2050 har Malms flygfält antecknats som ett område med tätortsfunktioner där samhällsstrukturen ska förtätas, vilket betyder att samhällsstrukturen i området bör effektivteras ytterligare, särskilt genom att stödja sig på centrum och stationsorter

samt genom att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafik, fotgängare och cyklister. Zonen bör utvecklas som en tät och mångsidig helhet för boende, arbetsplatser, service och grönstruktur med hänsyn till miljöns särskilda värden. Inom Helsingforsregionen bör området utvecklas som en stad för kollektivtrafik med ett nätverk av spårvägar. Flygfältsområdet har anvisats som ett område som är viktigt med tanke på kulturmiljön och där värdefulla kulturmiljöer och naturarv av riksintresse bör tryggas i den mera detaljerade planläggningen, byggandet och användningen av områdena. När området planläggs bör man värdera och samordna markanvändningen i enlighet med ändamålet i landskapsplanen med områdets värdefulla landskap och kulturmiljö.

Nylands landskapsfullmäktige godkände planehelheten i augusti 2020 med tre separata beslut om Helsingforsregionens, Östra Nylands och Västra Nylands etapplandskapsplaner, som tillsammans styr markanvändningen i hela Nylands landskap. Dessa landskapsplaner är, med några undantag, avsedda att ersätta de tidigare landskapsplanerna som tidigare har gällt i Nyland. Landskapsstyrelsen förordnade 7.12.2020 att landskapsplanen träder i kraft trots besvären. Helsingfors förvaltningsdomstol 22.1.2021 förbjöd landskapsplanens verkställighet. 24.9.2021 konstaterade förvaltningsdomstolen att det inte längre fanns anledning till att verkställighetsförbudet fortsatte att gälla till den del som besvären hade förkastats.

Generalplanen

Helsingfors växer snabbt och i generalplanen är Malms före detta flygfältsområde det största nya området för bostadsbyggande. Med tanke på utvecklingen av nordöstra Helsingfors är det viktigt att Malm utvecklas och växer. Regionalt har Malm blivit efter i utvecklingen jämfört med andra regionala centrumen trots att det just i Malm är möjligt att förverkliga en mångsidig och skiktad stadsdel vid goda kollektivtrafikförbindelser. Malm är Helsingfors nordöstra stadsdelscentrum och en viktig knutpunkt för stadens spårvägsnät. Malm är ett liknande områdescentrum som Östra centrum.

Malms före detta flygplatsområde är det viktigaste obebyggda området som i generalplanen har anvisats som ett byggnadsområde. Byggandet i området kan inte ersättas genom att bygga någon annanstans. Högssta förvaltningsdomstolen upphävde några delar av stadsfullmäktiges beslut som gäller godkännandet av generalplanen, vilket ytterligare ökar betydelsen av Malms flygfält för stadens bostadsbyggande.

I enlighet med generalplanen planeras Malms flygfältsområde för cirka 25 000 invånare och området väntas ha cirka 2 000 arbetstillfällen. An-teckningen om användningsändamålet för flygfält finns inte längre i ge-

neralplanen eller i landskapsplanen. I generalplanen är området avsett för byggande med beteckningen närcentrum C3 och ett bostadsdominerat område A2. Syftet är att utveckla området med tanke på boende, parker, rekreations- och idrottstjänster samt närservice.

Den viktigaste kollektivtrafikförbindelsen kommer att vara snabbspårvägen Vik–Malm (ViiMa) från innerstaden via Vik genom det före detta flygfältsområdet till Malms centrum och ända till Malms sjukhus. Den allmänna planeringen av snabbspårvägen ViiMa har i investeringsprogrammet för budgetförslaget 2022 schemalagts till början av 2030-talet. I enlighet med generalplanen förbereder man sig också på den tvärgående linjen Jokerbanan 2 samt på att sträcka snabbspårvägen via Jakobacka mot Vanda.

Helsingfors generalplan godkändes av stadsfullmäktige 26.10.2016 § 272 och vann laga kraft 8.11.2018. Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har genom sitt beslut upphävt besvären som gäller Malms flygfält i Helsingfors generalplan. I sitt beslut fastställer HFD att landskapsplanen har tolkats rätt i generalplanen, det vill säga att områdets användningsändamål har ändrats från ett trafikområde till ett område med tätortsfunktioner eftersom staten har fattat ett beslut om att lägga ned flygverksamheten. Dessutom anser HFD att landskapsplanens beteckning om en kulturmiljö som ska värnas om inte förutsätter att hela flygfältsområdet bör lämnas obebyggt. Bevarandet av områdets centrala och karakteristiska kulturhistoriska särdrag kan i tillräcklig utsträckning säkras i den fortsatta planeringen och den detaljplaneläggning som utarbetas med stöd av generalplanen.

Dispositionsplan för Malms flygfält

En dispositionsplan har utarbetats för Malms flygfältsområde. Dispositionsplanen, som är av en mer allmän karaktär än detaljplanen och mer detaljerad än generalplanen, har godkänts av stadsplaneringsnämnden 29.11.2016 (§ 439). Stadsplaneringsnämnden godkände 11.12.2018 (§ 648) justeringen av dispositionsplanen som gäller områdets södra del, Nallebrantens och Flygplatskvarterens detaljplaneområden.

I enlighet med dispositionsplanen är målet för områdets byggrätt 1 350 000 kvadratmeter våningsyta (m² vy), varav 1 100 000 m² vy har planerats för bostäder och 250 000 m² vy för verksamhetsbyggnader.

Enligt dispositionsplanen byggs två stora skolor på Malms flygfält. Den ena skolan placeras i detaljplaneområdet för Flygplatskvarteren i kanten av Flygplatsparken. I områdena förbereder man sig på att bygga de behövliga daghemmen. Målet är att området har goda kommersiella tjänster. Malms stationscentrum som allttjämt utvecklas betjänar i sin tur hela Nordöstra Helsingfors i fråga om kommersiell och offentlig service.

Malm centrum och flygfältsområdets starka och parallella utveckling garanterar tillsammans ett gott resultat för hela Malm.

Detaljplaner

Detaljplaner för Malms före detta flygplats utarbetas stegvis i enlighet med principerna i generalplanen och dispositionsplanen. För området gäller tre detaljplaner som vunnit laga kraft och som följer generalplanen: Byggnaderna på Malms flygplats (detaljplaneändring nr 12450, vann laga kraft 14.11.2019), Tattarbrons planskilda anslutning (detaljplaneändring nr 12480, vann laga kraft 8.1.2019) och Fallkulla gård (detaljplaneändring nr 12479, vann laga kraft 12.3.2019).

Byggnaderna på Malms flygplats har skyddats i detaljplanen. Flygplatsens värdefulla byggnader ska bevaras och i detaljplanen har de anecknats som verksamhetslokaler. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra mångsidig användning. I byggnaderna får man enligt detaljplanen placera offentliga servicelokaler, affärs-, kontors-, undervisnings-, lager- och utställningslokaler, möteslokaler, kafé- och restauranglokaler samt lokaler som betjänar motions- och fritidsverksamhet.

I detaljplanen tas Fallkulla gård upp som park, rekreationsområde och ett odlingsområde som är värdefullt med tanke på kulturlandskapet. Genom lösningen i detaljplanen förbereder man sig för en utbyggnad av Malms flygfältsområde och för det servicenät som den nya strukturen kräver samt för en fortsättning på de existerande funktionerna. Enligt planerna ska området, utöver de nuvarande funktionerna, få en ny skola och ett nytt daghem, en tillbyggnad till det befintliga daghemmet samt en idrottspark och en lekplats. Dessutom har man planerat in ett flervåningshus och några servicebyggnader på området.

Detaljplaneändringen för Tattarbrons planskilda anslutning gäller områden kring Lahtileden och Borgåleden nordost om anslutningen till Ring I och områden i industriområdena Tattaråsen och Stensböle. Detaljplanen gör det möjligt att bygga en ny planskild korsning vid Lahtileden och att anlägga en gata mellan industriområdena Tattaråsen och Stensböle. Tattarbron har döpts om till Luftbron och namnet på Tattarbrovägen ändrats till Luftbrovägen. Längs Luftbron planeras en radiell snabbspårvägsförbindelse från stadscentrum (ViiMa) och en tvärgående stomlinje, Jokern 2, från Nordsjö till Myrbacka.

Stadsfullmäktige godkände 31.3.2021 detaljplaneändring för Nallebranten (§ 79) och för Flygplatskvarteren (§80). Planerna har överklagats och de är anhängiga i förvaltningsdomstolen. Detaljplanen för Nallebranten gör det möjligt att bygga ett bostadsområde med närservice och parkområden för ungefär 2 800 invånare i södra delen av det tidigare flygplatsområdet, längs med Tattaråsvägen. Detaljplanen för

08.12.2021

Ärende/13

Flygplatskvarteren gör det möjligt att bygga ett nytt bostadsområde med närservice och parkområden för ungefär 2 200 invånare. I planen för Flygplatskvarteren ingår även en räddningsstation, en skola och ett daghem samt hela områdets mest centrala grönområde, Flygplatsparken.

Följande områden som ska planläggas ligger vid den planerade linjen för snabbspårvägen Vik-Malm och kopplar ihop Malms före detta flygplats med innerstaden. Detaljplaneprojekt för områdena Beckfabrikskvarteren och Söndagskvarteren har inletts. Detaljplaneändringen för Startbanekvarteren, som omfattar centret av Malms före detta flygstation, blir aktuell i början av 2022.

Växelverkan och stadsbornas möjlighet att påverka planeringen

I beredningen av planer iaktas markanvändnings- och bygglagen och förordningen. Växelverkan har varit på tillräckligt hög nivå och alla parter har haft flera tillfällen och metoder för att delta i planeringen.

Områdets investeringsprogram och konsekvenser för stadens ekonomi

Staden har i sina investeringsprogram förberett sig för att inleda byggandet på Malms flygfältsområde i början av 2020-talet. Stadsfullmäktige har reserverat investeringsanslag för grundberedning och byggande av gatu-, park- och idrottsområden på Malms flygfältsområde i investeringsprogrammen för budgeten 2020 och 2021. I budgeten för 2020 reserverades investeringsanslag på 125 200 000 euro för 2020–2029 och i budgeten för 2021 reserverades 173 800 000 euro för 2021–2030. Investeringsanslag som reserverades i investeringsprogrammet för husbyggnad till de först planerade områdena uppgick till sammanlagt 64 600 000 euro för 2022–2031, med syfte att bygga två skolor, två daghem och en räddningsstation samt att tekniskt reparera de gamla flygplatsbyggnaderna. Stadsfullmäktige fattar beslutet om investeringsanslagen i budgetförslaget för 2022 i december 2021.

Det har mycket betydande konsekvenser för stadens ekonomi att Malms flygfält bebyggs. De budgetfinansierade investeringskostnaderna för grundberedning, gatu- och parkbyggande samt servicebyggnader i området som dispositionsplanen gäller uppskattas ligga i storleksklassen 500 000 000 miljoner euro. Enligt 40 års erfarenhet från stadens områdesbyggnadsprojekt genererar en euro som staden investerar med budgetmedel cirka 4-8 euro i privata investeringar, beroende på områdets egenskaper, utgångsläge och målsättningar. Vid byggandet av Malms före detta flygfält är de privata investeringars andel i storleksklassen 3 miljoner euro, enligt en moderat uppskattning där en euro som staden investerar med budgetmedel genererar cirka sex euro i privata investeringar.

08.12.2021

Ärende/13

Alternativa planer och ersättande flygfält

Enligt alternativet, som föreslås i initiativet och i offentligheten kan flygverksamheten bli kvar i mitten av den nya stadsstrukturen om en startbana bevaras och de nya bostadskvarteren placeras i kanten av fältet. Också detta alternativ har utretts vid arbetet med dispositionsplanen för Malms flygfältsområde.

En sammanslagning av verksamheterna har i praktiken visats sig vara omöjlig, först och främst med anledning av bullerolägenheter och olycksrisker. De säkerhetsavstånd som krävs för flygverksamhet är stora och i markanvändnings- och bygglagen ställs höga krav på en hälsosam och säker bostadsmiljö.

Kommunikationsministeriet har 16.6.2020 beviljat understöd för drifts- och investeringsutgifter på flygplatser och flygstationer för 2020. Understöd har beviljats för investeringar i flygplatser i Nummela, Hyvinge, Pyttis och Lahtis-Vesivehmaa. I besluten beaktades riksdagens uttalande 4.4.2018 om åtgärder för att trygga ersättande flygplatsfunktioner för Malms flygplats. Flera aktörer som har varit verksamma i Malm har redan flyttat till de andra fälten och fortsätter sin verksamhet utan problem.

Beslut om Malms flygplats

Helsingfors stadsstyrelse beslutade 10.5.1935 att utan ersättning överlåta ett område på ca 55 hektar från Tattarmossens odlingsområde åt staten för att använda området för flygtrafik, i första hand för postflyg och civil flygtrafik, för en så lång tid som staten anser det vara nödvändigt och så länge som området används för detta ändamål, dock inte längre än 99 år, det vill säga tills 10.5.2034. Malms flygplats stod färdig för verksamhet i december 1936 och officiellt invigdes flygplatsen 15.5.1938.

Helsingfors stadsstyrelse beslutade 17.7.1939 att ge staten ett område på ca 66,5 hektar. Norr om flygfältet i Parkstad överlät staden med ett avtal 15.11.1948 ett område på 0,27 hektar för placering av radiopejlare. Flygplatsområdet utvidgades ytterligare med 4,4 hektar genom ett avtal 19.11.1951. Det senaste avtalet ingicks 21.12.1995 i vilket parterna kom överens om vilka områden Luftfartsverket Finavia Abp utan separat tillstånd fick överlåta för 20 år åt tredje part för flygverksamhet, och vilka områden får överlåtas till byggande. Stadens ersättningsskyldighet till luftfartsverkets hyresgäster för byggnader etc. upphörde 1.1.2010. I samband med avtalet som ingicks 1995 kom staten och staden överens om ett områdesbyte enligt vilket staten får markområden för flygplatsens huvudbyggnad och hangar och staden fick markområden i Fallkulla.

År 1946 anslöts Malm till Helsingfors i den stora kommunsammanslagningen.

Helsingfors flygplats togs tillfälligt i bruk för de olympiska spelen i Helsingfors sommaren 1952. Chartertrafiken till spelen styrdes till den fortfarande halvfärdiga flygplatsen medan Aero (Finnair) verkade från Malm. Invigningen av den nya flygplatsen firades 10 juli 1952.

Helsingfors stadsfullmäktiges beslutade 21.12.1960 att utarbeta en detaljplan för de nordöstra stadsdelarna. Detaljplanen som omfattar Malms flygfält fastställdes 21.4.1964. I generalplanen 1960 är området avsett för flygtrafik. Under 1960-1970-talen bestämdes att Malm och Östra centrum är de förortsområden som ska bebyggas mest effektivt. På 1970- och 1980-talen var Malms områdescentrum det viktigaste objektet för planläggning och byggande. Flygplatsen hamnade i skymundan för planeringens tyngdpunkter.

Stadsplaneringsnämndens beslut 28.2.1985 om att i stadsplaneringskontorets verksamhetsplan tillägga generalplanläggningen av Malms flygfältsområde för bostads- och rekreationssyfte på så sätt att arbetet genomförs under 1986-1987. Nämnden godkände 13.1.1986 planeringen av flygfältsområdet som en del av kontorets verksamhetsplan. På 1980-talet beslutade stadsplaneringsnämnden att flygfältsområdet planläggs för bostads- och rekreativ användning. För området utarbetades en plan som grund för delgeneralplanen.

Statsrådets principbeslut 11.7.1985 om ett verksamhetsprogram för huvudstadsregionens särskilda problem. I samband med detta beslut utreddes den framtida användningen av Malms flygfält samt en förkortning av nyttjanderättsavtalen.

Stadsfullmäktiges beslut 9.12.1992 om att godkänna generalplanen 1992. I planen har flygfältet beteckningen L(A) för trafikområde som ändras till ett bostadsområde, om verksamheten som avses i generalplanen flyttas bort från området.

Staten meddelade i statsrådets beslut 11.5.2000 om samarbetsdokument mellan staten, huvudstadsregionen och kranskommunerna att man är villig att avstå från arrenderätten till Malms flygplats som gäller till år 2034, från och med 1.1.2006, om Helsingfors stad i huvudsak planlägger de områden som blir lediga som bostadsområde och man kommer överens om ersättningar samt funktioner i stället för Malms flygplats. Staten avstod inte från att använda fältet inom utsatt tid.

Stadsfullmäktige godkände 23.11.2003 generalplan 2002 som trädde i kraft slutgiltigt 19.1.2007. Flygfältsområdet var antecknat för bostäder i förslaget till generalplan, men detta avlägsnades p.g.a. besvär.

Nylands landskapsfullmäktiges beslut 14.12.2004 att godkänna Nylands landskapsplan som miljöministeriet fastställde 8.11.2006. I planen är Malms flygfältsområde utmärkt som ett trafikområde vars sekundära användningsändamål är ett område med tätortsfunktioner.

Nylands landskapsfullmäktiges beslut 20.3.2013 att godkänna etapplandskapsplan 2 för Nyland, där området utgör ett område för tätortsfunktioner och ett område som är viktigt med tanke på kulturmiljön (RKY 2009). Miljöministeriet godkände planen 30.10.2014 och den vann laga kraft genom HFD:s beslut 29.4.2016.

Statsrådets rambeslut 26.3.2014, där regeringen konstaterade att staten drar sig ur Helsingfors-Malms flygplats för att förbättra förutsättningarna för byggande av bostäder i Helsingforsregionen, på så sätt att det är möjligt att bo i området senast i början av 2020-talet.

Statsrådets principbeslut 20.11.2014 om ett avtal mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen om stödande av stora infrastrukturprojekt inom trafiken och främjande av bostadsproduktionen. Enligt ett avtal som ingicks hösten 2014 upphör staten med flygverksamheten i Malm vid utgången av 2016 eller senast 2020. Stadsstyrelsen beslutade 6.10.2014 (§ 1012) godkänna det föreslagna avtalet mellan staten och Helsingforsregionens kommuner.

Stadsfullmäktiges beslut 26.11.2014 (§ 365) om att köpa de fastigheter och byggnader som Finavia Abp och Senatfastigheter äger på Malms flygfält samt uppsägning av nyttjanderättsavtalen.

Stadsfullmäktiges beslut 30.3.2016 (§ 87) om invånarinitiativet om bevarande av Malms flygplats för luftfartsverksamhet. Stadsfullmäktige beslutade att initiativet inte föranleder ytterligare åtgärder och därmed var frågan slutligt behandlad. Invånarinitiativet hade undertecknats av mer än 2 % av de myndiga röstberättigade invånarna i Helsingfors. Under behandlingen av ärendet föreslogs att staden ordnar en kommunal rådgivande folkomröstning om framtiden för Malms flygplats, vid vilken invånarna får välja mellan nedläggning och bevarande av Malms flygplats. Stadsfullmäktige godkände inte förslaget.

Stadsfullmäktiges beslut 26.10.2016 (§ 276) att godkänna Helsingfors nya generalplan. I generalplanen utgör flygfältsområdet bostadsdominerat område (A2) och närcentrum (C3). Generalplanen har som syfte att ansluta området till stamnätet för Helsingfors och regionens kollektivtrafik med en snabbspårväg. Medan generalplanen behandlades röstade man om att återremittera ärendet för ny beredning för Malms flygfälts del. Förslaget om återremiss fick inte tillräckligt med röster och förlorade 22–56. Högsta förvaltningsdomstolen förkastade besvären om Malms flygfält genom sitt beslut 5.12.2018.

08.12.2021

Trafiksäkerhetsverkets beslut 28.11.2016 om att avsluta verksamheten på Helsingfors-Malms flygplats 2016. Finavia avslutade verksamheten på Malms flygplats 31.12.2016.

Stadsplaneringsnämndens beslut 8.12.2015 (§ 387) att godkänna principerna för planläggning av Malms flygfältsområde som underlag för de detaljplaner, detaljplaneändringar och beslut om undantag som blir aktuella i fortsättningen. Stadsplaneringsnämndens beslut 3.12.2016 (§ 439) att godkänna principerna för planläggning av Malms flygfältsområde, daterade 1.12.2015 och ändrade 29.11.2016, som underlag för de detaljplaner, detaljplaneändringar och beslut om undantag som blir aktuella i fortsättningen. I beredningen av principerna för planläggning har man betonat de riksomfattande målen för områdesanvändningen med tanke på ett tillräckligt utbud av tomter, att utnyttja befintlig samhällsstruktur, att förbättra kollektivtrafikens verksamhetsförutsättningar och att bevara värdena av kulturmiljö av riksintresse.

Fastighetsnämndens beslut 1.12.2016 (§ 487) om att arrendera ut ett område på cirka 39,3 ha till Malmin lentokenttä ry för driften av en oövertäckad flygplats med en månads uppsägningstid, dock längst till 31.12.2019.

Trafiksäkerhetsverket Trafis beslut 28.11.2016 om att avsluta verksamheten på Helsingfors-Malms flygplats. Finavia avslutade verksamheten på Malms flygplats 31.12.2016.

Nylands landskapsfullmäktige godkände etapplandskapsplan 4 för Nyland. I planen upptas Malms flygfält som ett tätortsområde. Landskapsstyrelsen beslöt 21.8.2017 att planen träder i kraft innan den har vunnit laga kraft. Planen har vunnit laga kraft 15.5.2020.

Stadsstyrelsens beslut 5.2.2018 (§ 80) att ge ett utlåtande till NTM-centralen i Nyland om förslaget att skydda Malms flygplats i enlighet med byggnadsskyddslagen. Beslut av NTM-centralen i Nyland (26.6.2019) där man konstaterar att det är möjligt att skydda Malms flygplats på ett tillräckligt och ändamålsenligt sätt genom planläggningsåtgärder. NTM-centralen konstaterade att skyddet av Malms flygplats kommer att avgöras genom detaljplanering enligt 2.2 § i lagen om skyddande av byggnadsarv på det sätt som avses i markanvändnings- och bygglagen.

Riksdagen förkastade medborgarinitiativet Lex Malm 4.4.2018. I medborgarinitiativet föreslogs att en lag om att bevara Helsingfors-Malms flygplats ska stiftas och att flygplatsens övriga verksamhet ska utvecklas och dess värdefulla kulturmiljö bevaras.

Stadsfullmäktiges beslut 7.11.2018 (§ 350) om att godkänna detaljplan och detaljplaneändring för den planskilda anslutningen i Tattaråsen. Detaljplanen har vunnit laga kraft 8.1.2019.

Stadsfullmäktiges beslut 28.11.2018 (§ 394) om ledamoten Sampo Terhos motion om att ordna en kommunal folkomröstning om att bevara Malms flygplats. Stadsfullmäktige ansåg att motionen var slutligt behandlad. I behandlingen föreslogs att ärendet återremitteras för ny beredning på så sätt att Helsingfors under år 2019 ordnar en kommunal folkomröstning om att bevara Malms flygplats för luftfartsändamål, samt skjuter upp verkställandet av besluten som gäller nedkörning av verksamheten på fältet tills omröstningen har ordnats. Stadsfullmäktige beslöt att fortsätta behandlingen av ärendet med rösterna 53–28.

Tjänsteinnehavarbeslut av chefen för stadsmiljönämndens tomtenhets 5.12.2018 (§ 65) om att säga upp Malmin lentokenttäyhdistys ry:s arrendeavtal. Stadsmiljönämnden avslog genom sitt beslut 20.8.2019 (§ 375) begäran om omprövning av tjänsteinnehavarbeslutet. Helsingfors förvaltningsdomstol förkastade besvären genom beslut 17.03.2021. Högsta förvaltningsdomstolen avvisade 29.9.2021 föreningen Malmin lentoaseman ystäväts ansökan om besvärstillstånd. Förvaltningsrättens beslut har således vunnit laga kraft. Malmin lentokenttäyhdistys stämde staden i tingsrätten och krävde bland annat att arrendeavtalet ska förlängas. Helsingfors tingsrätt förkastade Malmin lentokenttäyhdistys yrkanden genom sin dom 23.12.2020. Med stöd av tingsrättens dom utfördes en avhysning och det område som Malmin lentokenttäyhdistys disponerade över överfördes till staden. Ärendet är anhängigt i domstol och har således inte vunnit laga kraft.

Stadsfullmäktiges beslut 16.1.2019 (§ 11) om att godkänna detaljplaneändringen för byggnaderna på Malms flygfält och (§ 12) detaljplaneändringen för Fallkulla gård. Detaljplanen för flygplatskvarteren vann laga kraft 14.11.2019 och detaljplanen för Fallkulla gård 12.3.2019.

Stadsfullmäktiges beslut 29.11.2019 § 340 om att reservera investeringsanslag på 125 200 000 euro för 2020-2029 i investeringsprogrammet i budgeten 2020 för grundberedning och byggande av gatu-, park- och idrottsområden på Malms flygfältsområde.

Tjänsteinnehavarbeslut av chefen för företagstomtteamet i stadsmiljösektorns tjänst utveckling av markegendom och tomter 31.12.2019 (§ 140) om att säga upp de enskilda arrendeavtalen på Malms före detta flygplatsområde (AR-Flight Oy, Helitech Oy, Copterman Oy, privatperson, Nor-maali Holding Oy, Kevytilmailu-Light Aviation ry, Konekorhonen Oy, Tunair Oy (Avaus- ja Painepesupalvelu Oy Finland), Kanair Malmi Oy, Cut Oy och Suomen Kuumailmapallokerho ry). Stadsmiljö-

nämnden avslag genom sitt beslut 10.11.2020 (§ 671) en begäran om omprövning av tjänsteinnehavarbeslutet. En del av hyresgästerna överklagade till förvaltningsrätten. Behandlingen av ärendet i förvaltningsdomstolen har förfallit genom beslutet 27.9.2021, eftersom största delen av de klagande återkallade sitt besvär som en del av förlikningen vid tingsrätten. I förvaltningsdomstolen är följande anhängiga: Besvär anförda av Helitech Oy, Konekorhonen Oy och Malmin lentoaseman ystävät ry. I tingsrätten har man behandlat ärenden som gäller hävning av följande hyresgästers avtal: AR-Flight Oy, Helitech Oy, Copterman Oy, yksityishenkilö, Nor-maali Holding Oy, Kevytilmailu-Light Aviation ry, Konekorhonen Oy, Tunair Oy (Avaus- ja painepesupalvelu Oy Finland) och Kanair Malmi Oy. Tingsrätten tillstyrkte uppgörelser i godo mellan staden och alla andra hyresgäster 21.6.2021 och 19.8.2021, utom Helitech Oy och Konekorhonen Oy. I de förlikningsavtal som ingåtts har man bekräftat att arrendeavtalen upphört vid avtalade datum och att de hyresgäster som nämns ovan har åtagit sig att avstå från alla ytterligare krav eller att väcka talan mot staden. Vad gäller Helitech Oy och Konekorhonen Oy har Helsingfors tingsrätt meddelat sin dom 29.9.2021, enligt vilken det bekräftas att arrendeavtalen upphört. Helitech Oy och Konekorhonen Oy har enligt domskälen medgett att stadens krav på att avsluta avtalen är korrekt. Helitech Oy:s och Konekorhonen Oy:s domar har vunnit laga kraft.

Kommunikationsministeriet har 16.6.2020 beviljat understöd för drifts- och investeringsutgifter på flygplatser och flygstationer för 2020. Flygplatser för allmänflyg beviljas totalt 2 miljoner euro. Stöd beviljades för investeringar i flygplatser i Nummela, Hyvinge, Pyttis och Lahtis-Vesivehmaa. I avgörandet beaktades riksdagens uttalande 4.4.2018 om åtgärder för att trygga flygplatsfunktioner som ersätter Malms flygplats.

Nylands landskapsfullmäktiges beslut 25.8.2020 om planhelheten Nyland 2050, där Malms flygplatsområde har antecknats som ett område med tätortsfunktioner där samhällsstrukturen ska förtätas. Landskapsstyrelsen beslutade om ikraftträdande av planerna 7.12.2020. Landskapsplanen har ännu inte vunnit laga kraft. Generalplan 2016 styr markanvändningen och den mer detaljerade planeringen på området

Den 21 september 2020 godkände stadsstyrelsen avtalet mellan Helsingforsregionen och staten om markanvändning, boende och trafik 2020 (MBT-avtalet 2020–2031) i vilket man fastställde målnivån för bostadsproduktionen i Helsingforsregionen till 16 500 bostäder per år under åren 2020-2023. Helsingfors stads andel av dessa uppgår till 6 600 bostäder per år.

Stadsfullmäktige godkände 11.11.2020 (§ 313) det nya genomförande-programmet för boende och härmed sammanhängande markanvändning 2020 (BM-programmet). I Helsingfors byggs det årligen minst 7 000 bostäder genom nyproduktion och ändring av användningssyftet. Från och med år 2023 är antalet minst 8 000 bostäder per år. Malms flygplatsområde är ett av de mest centrala objekten för områdesbyggnad.

Tjänsteinnehavarbeslut av chefen för stadsmiljösektorns tjänst utveckling av markegendom och tomter 25.11.2020 (§ 333) om att säga upp arrendeavtalen på Malms före detta flygplatsområde.

(Hyresgäster RL-Trading Oy, AR-Flight Oy, Helitech Oy, HF Helicopters Oy, Finlands Flygförbund ry). Stadsmiljönämnden avlog genom sitt beslut 24.8.2021 (§ 387) en begäran om omprövning av tjänsteinnehavarbeslutet. En del av hyresgästerna har redan lämnat området.

Stadsfullmäktiges beslut 9.12.2020 (§ 352) om att reservera investeringsanslag på 173 800 000 euro för 2021–2030 i investeringsprogrammet i budgeten för 2021 avsedda för grundberedning och byggande av gatu-, park- och idrottsområden på Malms flygfältsområde.

Stadsstyrelsen beslutade 8.2.2021, § 114 om reservering av de första tomterna på Nallebrantens detaljplaneområde.

Miljöministeriet avlog genom sitt beslut 10.3.2021 de besvär som gjorts med anledning av Nylands NTM-centrals beslut. Malmin lentoaseman ystäväts och Museiverkets besvär gällde skyddet av Malms flygplatsområde. Besvären förkastades eftersom ministeriet ansåg att NTM-centralens beslut inte strider mot lagen. Flygplatsens terminalbyggnad och hangar har skyddats i detaljplanen.

Stadsfullmäktiges beslut 31.03.2021 (§ 79) att godkänna detaljplaneändringen för Nallebranten.

Bestämmelser om rådgivande kommunala folkomröstningar

Bestämmelser om att ordna rådgivande kommunala folkomröstningar ingår i 24 § och 25 § i kommunallagen (410/2015). Fullmäktige kan besluta att en folkomröstning ska ordnas i en fråga som hör till kommunen. Folkomröstningar är rådgivande.

Man har strävat efter att öka medborgarnas möjligheter att påverka genom att tillämpa direkt demokrati på ett sätt som är i harmoni med den representativa demokratin. En rådgivande folkomröstning kan ordnas i syfte att stödja beslut som fattas av fullmäktige.

08.12.2021

Ärende/13

Enligt kommunallagen kan en kommun ordna folkomröstning i vilken som helst fråga som hör till kommunen, men i praktiken kommer bör man inte ordna folkomröstning i en mindre fråga. I kommunallagen framhävs fullmäktiges starka ställning och dess helhetsansvar för kommunens verksamhet och ekonomi. Fullmäktige ansvarar för det strategiska beslutsfattandet, ställer upp mål för kommunkoncernen och balanserar dess verksamhet och ekonomi. Fullmäktige fattar beslut om alla frågor som är viktiga för kommunen och som avses i lagen. Närmare bestämmelser om fullmäktiges beslutanderätt i Helsingfors finns i 7 kapitel i förvaltningsstadgan. Utgångspunkten är att fullmäktige beslutar om viktiga, principiellt betydande och ekonomiskt vittgående ärenden.

En fråga som tas upp i folkomröstningen kan vara något som hör till fullmäktiges befogenheter och är särskilt viktigt, särskilt principiellt eller ekonomiskt vittgående.

Det har ordnats 63 kommunala folkomröstningar, alltsedan möjligheten att rösta fogades till lagen 1990. 58 av omröstningarna gällde sammanslagningar av kommuner. En kommunsammanslagning kan ses som ett modellexempel på en sådan avgörande fråga som berör alla kommuninvånare och således är lämplig för en kommunal folkomröstning.

Kommunala folkomröstningar har ordnats i kommuner med färre än 50 000 invånare (antalet röstberättigade var betydligt mindre). Den största var S:t Michels stad år 1998.

Närmare bestämmelser om folkomröstning finns i lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar i välfärdsområden och kommuner (656/1990). Denna förfarandelag har ändrats och ändringen träder i kraft 1.3.2022. I och med lagändringen kan en folkomröstning ordnas också i samband med kommunalval, och fullmäktige får besluta att omröstningen förrättas endast med brev. Vid de kommunala folkomröstningar som hittills har förrättats har i genomsnitt 80 procent av alla röstberättigade röstat med brev.

Ordnandet av en kommunal folkomröstning är på grund av de gällande bestämmelserna och bestämmelserna som träder i kraft 1.3.2022 i förfarandelagen samt Helsingfors storlek en tämligen tung process. Det är jämförbart med att ordna kommunalval. Särskilt i kommunalval är kommunens eget ansvar för arrangemangen och besluten allra störst. Det här accentueras ytterligare i en enskild kommuns folkomröstning, eftersom kommunen inte får någon hjälp eller finansiering av statliga myndigheter, vilket sannolikt innebär mer arbete och kostnader än i ett kommunalval.

Eftersom Helsingfors har över 500 000 röstberättigade och 165 vallokaler måste förberedelserna inför kommunalval inledas ungefär ett halvår före valdagen. Att ordna en folkomröstning avviker inte från detta. Det krävs förberedelser och ett fullmäktigebeslut ca ett halvt år innan folkomröstningen. För detta ändamål ska man grunda ett register över röstberättigade, utarbeta handlingar för röstningen, trycka och posta dem, bestämma röstningsställen, rekrytera valfunktionärer och rösträkare (ca 500-1 000 personer) samt tillsätta röstnämnder (ca 1 000-2 000 personer).

På grund av den sista dagen för förhandsröstning (brevröstning) i en kommunal folkomröstning förekommer ett allvarligt problem som påverkar registreringen av röster i kommuner med ett stort antal röstberättigade. Det är alltså möjligt att använda sin röst både i brevröstningen och på valdagen vilket i sedan gör valresultatet mindre tillförlitligt. Oron över detta har meddelats enheten för demokrati och val vid justitieministeriet, och den ändring som träder i kraft 1.3.2022 kommer att förbättra läget något.

I 188 § i vallagen föreskrivs om kostnadsfördelningen i samband med val. Vid en kommunal folkomröstning betalar kommunen alla kostnader. Kostnaderna för ett kommunalval i Helsingfors är grovt räknat ca 3,5 miljoner euro. Kostnaderna för en kommunal folkomröstning kan vara ännu högre eftersom kommunen förutom övriga utgifter för kommunalval även måste stå för diverse kostnader som justitieministeriet bekostar i kommunalval.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021 Malmin lentokenttä

Bilagematerial

- 1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokenttä, liite, sähköinen osallistujaluettelo
- 2 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 1
- 3 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 2
- 4 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 3
- 5 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 4

- 6 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 5
- 7 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 6
- 8 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 7
- 9 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 8
- 10 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 9
- 11 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 10
- 12 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 11
- 13 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 12
- 14 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite äänten keräyspaikat ja yhteenveto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 29.11.2021 § 894

HEL 2021-008722 T 08 00 05

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää, ettei kansanäänestysaloite anna aihetta enempiin toimenpiteisiin ja katsoo siten aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

29.11.2021 Ehdotuksen mukaan

Palautusehdotus:

Jussi Halla-aho: Malmin lentokentän tulevaisuudesta on äänestetty valtuustossa useissa yhteyksissä. Samoin voidaan katsoa, että kuntalaisilla on ollut useissa kuntavaaleissa mahdollisuus ottaa kantaa asiaan. Edustuksellinen demokratia soveltuu kuitenkin huonosti tällaisen yksittäiskysymyksen ratkaisemiseen jo siitä syystä, että kannat Malmin lentokenttään eivät pääsääntöisesti noudata puoluerajoja. Vaikka kysymys olisi kuntalaiselle ratkaiseva äänestyspäätökseen vaikuttava kriteeri, hänen on suomalaisessa vaalijärjestelmässä mahdotonta varmistaa, ettei hänen äänensä edistä jonkun samalla ehdokaslistalla ole-

08.12.2021

Ärende/13

van mutta täysin vastakkaista kantaa edustavan ehdokkaan läpimenoa vaaleissa.

Näistä syistä neuvoo-antava kansanäänestys Malmin lentokentän tulevaisuudesta on perusteltu. Kaupunginhallitus palauttaa asian valmisteltavaksi siten, että edellä olevat perusteet huomioidaan ja kansanäänestys järjestetään.

Jussi Halla-ahon palautusehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Jussi Halla-aho jätti eriävän mielipiteen, joka oli perusteluiltaan saman sisältöinen kuin palautusehdotus.

22.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi